

## **Perdigao gegn Portúgal - Yfirdeild**

**Dómur frá 16. nóvember 2010**

**Mál nr. 24768/06**

**1. gr. 1. viðauka. Friðhelgi eignarréttar**

***Ágreiningur um fjárhæð eignarnámsbóta. Málskostnaður.***

### **1. Málsatvik**

Kærendur, Joao José Perdigao og Maria José Queiroga Perdigao, eru portúgalskir ríkisborgarar. Þau eru fædd árin 1932 og 1933 og búa í Lissabon í Portúgal.

Land í eigu kæranda, 130.000 fermetrar, var tekið eignarnámi árið 1995 en landið var notað til vegagerðar. Kærendur voru ekki sammála yfirvöldum um fjárhæð eignarnámsbóta sem þau fengu. Sérstök matsnefnd sem ákvarðaði bótafjárhæðina komst að þeirri niðurstöðu að greiða skyldi kærendum 177.987,17 evrur fyrir landið. Kærendur kærðu niðurstöðuna og héldu því fram að þau hefðu átt rétt á rúmlega 20 milljónum evra í bætur fyrir landið. Byggðu þau kröfu sína m.a. á þeim hagnaði sem hefðu getað fengið með því að nýta námur á landinu. Unnar voru matsgerðir um verðmæti landsins. Önnur þeirra kvað á um að landið væri 4 milljóna evra virði en hitt að það væri 9 milljóna evra virði.

Í júní árið 2000 hafnaði dómstóll kröfum kæranda á þeim grundvelli að ekki hefði átt að taka mið af mögulegum framtíðargróða kæranda vegna námuréttinda. Dómstóllinn taldi þess vegna að kærendur hefðu einungis átt rétt á 197 þúsund evrum í bætur fyrir landið. Um leið kvað dómstóllinn á um að kærendum bæri að greiða 300 þúsund evrur til ríkisins í málskostnað en ákvörðunin tók að einhverju leyti mið af fjárhæð dómkrafna kæranda. Kærendur voru því dæmd til að greiða rúmlega 111 þúsund evrur í málskostnað.

Kærendur skutu málinu til stjórnlagadómstóls Portúgals. Hann taldi að beiting undirréttar á lagaákvæðum um málskostnað hefði brotið í bága við stjórnarskrá landsins. Stjórnlagadómstóllinn tók aftur á móti ekki ákvörðun um hve hár málskostnaðurinn skyldi vera og fór málið því aftur til meðferðar á lægra dómstigi. Áfrýjunardómstóll tók í kjölfarið þá ákvörðun að málskostnaður sem þau skyldu greiða skyldi ekki nema hærri fjárhæð en 15 þúsund evrum meira en þau fengu í eignarnámsbætur. Lokaniðurstaða dómstóla í Portúgal var því sú að jafnvirði allra eignarnámsbótanna og 15 þúsund evrur að auki runnu til ríkisins í formi málskostnaðar.

### **2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum**

#### ***Kæran***

Kærendur reistu kæru sína á því að ákvörðun portúgalskra dómstóla um málskostnað í tilviki þeirra hefði brotið í bága við 1. gr. 1. viðauka sáttmálans.

#### ***Niðurstaða deildar***

Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu 4. ágúst 2009, með fimm atkvæðum gegn tveimur, að brotið hefði verið gegn 1. gr. 1. viðauka við sáttmálann þar sem sá málskostnaður sem kærendur voru dæmdir til að greiða ríkinu fyrir portúgólskum dómstólum var hærri en eignarnámsbæturnar sem þeim voru dæmdar vegna eignarnáms á landi þeirra.

#### ***Niðurstaða yfirdeildar***

Dómstóllinn tók fram að til þess að aðgerð teldist vera í samræmi við 1. gr. 1. samningsviðauka yrði hún að vera lögmæt en ekki byggð á geðþótta. Auk þess yrði að veða og meta almannahagsmunum og grundvallarréttindi einstaklingsins til að njóta eignarréttinda. Af því leiddi að það yrði að vera samhengi milli aðgerða yfirvalda og þeirra markmiða sem stefnt væri að. Þó benti dómstóllinn á að aðildarríkin hefðu rúmt svigrúm til mats, bæði um það til hvaða leiða þau gripu til að takmarka eignarréttindi og við að meta hvort afleiðingar takmarkana hefðu verið réttlætanagerlegar samkvæmt 1. gr. 1. samningsviðauka.

Dómstóllinn benti á að í tilviki kæranda hefðu eignarnámsbætur sem þau hlutu allar runnið til greiðslu kostnaðar vegna málaþreks um ágreining um fjárhæð bóttanna Einnig hefðu þau þurft að greiða aukalega 15 þúsund evrur. Dómstóllinn tók fram að það væri ekki hans hlutverk að meta þá aðferð sem notuð væri í Portúgal við útreikning á dæmdum málskostnaði heldur hvernig þeirri aðferð var beitt í tilviki kæranda. Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að ekki hefði tekist að vernda eignarréttindi kæranda þar sem þau þurftu að greiða 15 þúsund evrur auk þess sem þau glötuðu landi sínu.

Dómstóllinn rakti að það virtist þversagnakennt að ríkið tæki með annarri hendinni meira frá borgurunum en það veitti þeim með hinn. Þrátt fyrir að lagalegur grundvöllur þessara tveggja aðgerða væri mismunandi þá stæði það ekki í vegi fyrir því að dómstóllinn mæti hvort málskostnaður sá sem kærandur þurftu að greiða væri réttlætanlegur miðað við það markmið yfirvalda sem bjó að baki eignarnámi lands þeirra gegn viðeigandi bótum.

Dómstóllinn tók fram að eins og portúgölsk lög væru úr garði gerð tækju kærandur áhættu með því að gera eins háa dómkröfu og þau gerðu þar sem fjárhæð kröfunnar hafði áhrif á hversu háan málskostnað þau gátu þurft að greiða ef ekki yrði fallist á kröfuna. Af þessu hefði leitt að kærandur þurftu að bera of þunga byrði vegna eignarnáms á landi þeirra. Ekki hefði verið nægjanlegt samræmi á milli þeirra almannahagsmuna sem bjuggu að baki eignarnáminu og eignarréttinda kæranda. Því hefði verið brotið gegn 1. gr. 1. samningsviðauka.

Portúgalska ríkinu var gert að greiða kærendum 190 þúsund evrur í fjár- og miskabætur.

Fimm dómarar skiluðu séráliti þar sem komist var að sömu niðurstöðu.